25/03/2024

Ο Μητροπολίτης Κώου από το Φανάρι για την Κυριακή της Ορθοδοξίας

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Κώου και Νισύρου

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κώου και Νισύρου κ. Ναθαναήλ εξεφώνησε, μετά από ανάθεση του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, τον Πανηγυρικό Λόγο την Κυριακή της Ορθοδοξίας 24 Μαρτίου 2024 στον Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό του Αγίου Γεωργίου στο Φανάρι κατά την Πατριαρχική και Συνοδική Θεία Λειτουργία.

“Μέσω των Αγίων Εικόνων οι πιστοί ζούσαν και ζούν στην καθημερινότητά τους αυτό που η Εκκλησία εκφράζει με την Αγία Γραφή, με το κήρυγμα των Αποστόλων, με τα έργα των Αγίων Πατέρων και Διδασκάλων, με τη Θεία Λατρεία και, φυσικά, με τις αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων”, είπε μεταξύ άλλων ο Σεβαμσιώτατος.

“Η αναστήλωση των Ιερών Εικόνων έδωσε την αφορμή για τη θέσπιση του εορτασμού της Κυριακής της Ορθοδοξίας, διότι με τη νίκη της, μετά από πολυετείς αγώνες και φοβερούς διωγμούς, η Εκκλησία κατόρθωσε να διακηρύξει την ορθή πίστη, η οποία είχε αλλοιωθεί από τους Εικονομάχους”, υπογράμμισε.

Ο Πανηγυρικός λόγος του Μητροπολίτη Κώου

Πανήγυρις λαμπρά σήμερον Χριστιανῶν Ὀρθοδόξων, τῆς Θριαμβευούσης καί τῆς Στρατευομένης Ἐκκλησίας,

Παναγιώτατε Πατριάρχα τῆς Οἰκουμένης καί Δέσποτα,

Ὁμήγυρις τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων Τιμιωτάτη,

Λαέ τοῦ Θεοῦ Περιούσιε!

Οἱ ἀγῶνες τοῦ Ἁγίου Μεθοδίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Ὁμολογητοῦ, καί τῆς Σεπτῆς χορείας ἁπάντων τῶν Ἁγίων Πατριαρχῶν, Ἐπισκόπων, Ἱερέων, Ἱεροδιακόνων, Μοναχῶν καί Μοναζουσῶν, ἡ Ἁγιασμένη δυάς τῶν Ἁγίων Αὐτοκρατόρων Μιχαήλ καί τῆς Μητρός αὐτοῦ Θεοδώρας, τῆς Εὐσεβεστάτης Αὐγούστας, καθώς καί τοῦ πιστοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ μᾶς ἔδωσαν τή δυνατότητα νά συνερχόμαστε κατά τήν Ἁγία καί Μεγάλη τούτη Ἡμέρα, ὑπό τήν πατρική μέριμνα τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου, στίς αὐλές τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καί νά ἑορτάζουμε τόν Θρίαμβο τῆς Ἀληθείας τῆς Πίστεώς μας καί τῆς Ὀρθῆς Δόξας τοῦ Ἁγίου Θεοῦ μας!

Τόν Μάρτιο τοῦ 843, μέ φιλόθεη πρωτοβουλία τοῦ Ἁγίου Μεθοδίου, ἡ Σύνοδος τῶν Ὀρθοδόξων Ἐπισκόπων πού συνεκλήθη ἐδῶ στή Βασιλίδα τῶν Πόλεων, ἀπεκατέστησε τήν τιμή πρός τίς Ἅγιες Εἰκόνες καί τίς ἐπανέφερε, δόξῃ καί τιμῇ, στόν Ἱερώτατον Ναόν τῆς Ἁγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας, σέ ὅλους τούς Ἱερούς Ναούς καί στούς οἴκους τῶν πιστῶν, ὥστε ἅπαντες νά διδάσκονται καί νά κατηχοῦνται ἀπό αὐτές, ἀλλά κατά πρῶτον νά ἔχουν ἀπρόσκοπτη τή δυνατότητα νά τίς τιμοῦν κατά τή Θεία Λατρεία ἀναπέμποντας αἶνον πρός τόν Ἅγιον Τριαδικόν Θεόν, προσκυνώντας μέ προσευχή καί κλίση αὐχένος καί γονάτων τόν Κύριόν μας Ἰησοῦν Χριστόν, καί τιμώντας ἀνεμποδίστως τήν Ὑπεραγία Δέσποινά μας, τήν Κυρία Θεοτόκο, καί τή σύναξη Πάντων τῶν Ἁγίων.

Γιά διάστημα μεγαλύτερο τῆς ἑκατονταετίας ἡ Ἐκκλησία ταλανίστηκε, μέχρις ἀλλοιώσεως τοῦ φρονήματός της καί νοθεύσεως τῆς πίστεώς της, ἀπό ἀρνητές τῶν Ἁγίων Εἰκόνων καί ἀπό διῶκτες τῆς ἀκραιφνοῦς Ὀρθοδοξίας, ὅπως αὐτή ἐξεφράσθη, πολλαπλῶς καί ποικιλοτρόπως, ἀπό τούς Ἁγίους μέ τίς προσευχές, τά

κείμενα καί τίς θυσίες τους.

Οἱ Εἰκονομάχοι, ἔχοντας συγκεχυμένη ἀντίληψη γιά τούς σκοπούς πού ὑπηρετοῦσε ἡ Ὀρθόδοξη Εἰκονογραφία καί ἐπηρεασμένοι ἀπό ἐσφαλμένες πολιτικές ἀπόψεις καί ὑφέρπουσες ἀνεικονικές τάσεις, ἰδιαιτέρως στίς ἀνατολικές ἐπαρχίες τῆς Αὐτοκρατορίας, ἀρνήθηκαν ἀρχικῶς τήν ἀπεικόνιση τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, κι ἔτσι ἡ Ἄχραντος Εἰκόνα τοῦ Κυρίου ἦταν ἡ πρώτη πού κατέβασαν ἀπό τήν Χαλκή Πύλη.

Δέν μποροῦσαν νά δεχθοῦν ὅτι ὁ Θεός, πού εἶναι παντελῶς ἀπρόσιτος καί ὁλότελα ἄγνωστος στόν ἄνθρωπο ὡς πρός τήν Οὐσία Του, εἶναι ἐφικτό νά ἀπεικονιστεῖ, ἐφ᾽ ὅσον ἀποκαλύπτεται σ᾽ ἐμᾶς μέσῳ τῶν ἀκτίστων θείων ἐνεργειῶν Του.

Ἐλησμόνησαν καί παρέβλεψαν ὅτι τό Δεύτερο Πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος ἦλθε στόν Κόσμο μας καί ἐσαρκώθη, «γενόμενος ἐκ γυναικός, γενόμενος ὑπό νόμον, ἵνα τούς ὑπό Νόμον ἐξαγοράσῃ ἵνα τήν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν» (Γαλ. 4:4). Αὐτή καί μόνο ἡ ἀναφορά τοῦ Οὐρανοβάμονος Παύλου, τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν καί Φωτιστοῦ τῆς Κώου, θά ἀρκοῦσε νά λύσει τό πρόβλημα τῆς εἰκονομαχικῆς κρίσεως καί νά ἀποκαταστήσει παρεξηγήσεις καί προβλήματα.

Παρά ταῦτα, δυστυχῶς, ἡ πολιτική τῶν Αὐτοκρατόρων ἀκολούθησε ἀλλότριο καί ἐσφαλμένο δρόμο. Ἡ κατάσταση περιπλέχθηκε, τά προβλήματα γιγαντώθηκαν, οἱ ἀντιδράσεις τῶν Ὀρθοδόξων πολλαπλασιάστηκαν καί ἡ Αὐτοκρατορία, ὡς μή ἔδει, διχάσθηκε μέ κατοστροφικά ἀποτελέσματα.

Πλῆθος Ἐπισκόπων, Ἱερέων, Διακόνων, Μοναχῶν, Μοναζουσῶν καί εὐσεβῶν Χριστιανῶν ἐδιώχθησαν, διεπομπεύθησαν, ἐβασανίσθησαν ὁμολογώντας τήν ἀληθινή πίστη. Πατριάρχες διεσύρθησαν. Κάποιοι ὑπέκυψαν στή δύναμη τῆς ἐξουσίας, ἐνῶ ἄλλοι μένοντας ἐδραῖοι στίς ἀρχές τοῦ Χριστιανισμοῦ καί ὑπηρετώντας τήν Ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας ἐτελειώθησαν μαρτυρικῶς.

Ἡ χρήση τῆς Εἰκόνας εἶναι μία διαφορετική γλῶσσα, ἡ ὁποία ἐκφράζει τήν Ἀλήθεια μέ τήν ἴδια ἀκρίβεια πού τό πράττει καί ὁ λόγος. Ἕνα ἄριστο καί πρωτοποριακό ἐποπτικό μέσο, πού εἶναι προσβάσιμο ἀπό ὅλους καί χρήσιμο σέ ὅλους.

Καθώς ἐκεῖνα τά χρόνια ἡ πρόσβαση σέ γραπτά κείμενα ἦταν προνόμιο πολύ μικροῦ τμήματος τοῦ πληθυσμοῦ, οἱ κατάγραφοι Ἱεροί Ναοί καί οἱ φορητές Ἅγιες Εἰκόνες προσέφεραν στούς πιστούς τή δυνατότητα νά διδαχθοῦν, μέσῳ αὐτῶν, τή χριστιανική πίστη μέ τή δέουσα ὀρθότητα, καλλιεργώντας ταυτοχρόνως τό θεολογικό τους αἰσθητήριο.

Μέσῳ τῶν Ἁγίων Εἰκόνων οἱ πιστοί ζοῦσαν καί ζοῦν στήν καθημερινότητά τους αὐτό πού ἡ Ἐκκλησία ἐκφράζει μέ τήν Ἁγία Γραφή, μέ τό κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, μέ τά ἔργα τῶν Ἁγίων Πατέρων καί Διδασκάλων, μέ τή Θεία Λατρεία καί, φυσικά, μέ τίς ἀποφάσεις τῶν

Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Στό κείμενο τοῦ Συνοδικοῦ τῆς Ὀρθοδοξίας ἐκφράζονται καί καταγράφονται ὅσα ἐπιθυμοῦμε νά γνωρίζουμε γιά τήν πίστη μας. Σύνολη ἡ Ἐκκλησία παρουσιάζεται ἐνώπιόν μας συνηγμένη ἐπί τῷ αὐτῷ:

«Οἱ προφῆται ὡς εἶδον, οἱ ἀπόστολοι ὡς ἐδίδαξαν, ἡ ἐκκλησία ὡς παρέλαβεν, οἱ διδάσκαλοι ὡς ἐδογμάτισαν, ἡ οἰκουμένη ὡς συμπεφρόνηκεν, ἡ χάρις ὡς ἔλαμψεν, ἡ ἀλήθεια ὡς ἀποδέδεικται, τό ψεῦδος ὡς ἀπελήλαται, ἡ σοφία ὡς ἐπαρρησιάσατο, ὁ Χριστός ὡς ἐβράβευσεν· οὕτω φρονοῦμεν, οὕτω λαλοῦμεν, οὕτω κηρύσσομεν».

Συστρατευόμεθα μέ Αὐτήν ὡς ζῶντα, φιλότιμα καί πιστά μέλη της, δίχως ταλαντεύσεις, μέ συνείδηση τῆς θέσεώς μας ἐντός Της, προσδοκώντας τήν κοινή Ἀνάσταση καί τόν Παράδεισο τῆς Τρυφῆς!

Γιά νά πορευθοῦμε, ὅμως, στόν ὀρθό δρόμο ὀφείλουμε νά ξεκαθαρίσουμε στόν νοῦ καί στήν καρδιά μας, μέ ἀπολύτως σαφῆ τρόπο, τόν ρόλο τῶν Εἰκόνων στήν ἐκκλησιαστική ζωή.

Τόν μέν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό προσκυνοῦμε καί σεβόμαστε «ὡς Θεόν καί Δεσπότην», τήν δέ Παναγίαν Αὐτοῦ Μητέραν καί τούς ἁγίους τιμοῦμε καί προσκυνοῦμεν ὄχι κατ᾽ ἀπόλυτον τρόπο, ὄχι γιά τή δική τους ἰδιαίτερη ἀξία οὔτε γιά τίς ἐξαιρετικές τους ἱκανότητες, ἀλλά διότι ἀνεδείχθησαν «γνήσιοι Αὐτοῦ θεράποντες». Τούς προσκυνοῦμε ἐξαιτίας τῆς σχέσεως πού ἐν ζωῇ ἀνέπτυξαν μέ τόν Χριστό. Τό Συνοδικό εἶναι ἀπολύτως σαφές! Δέν ἐπιτρέπει τήν παραμικρή παρανόηση!

Προσεγγίζοντας τίς Ἁγίες Εἰκόνες στεκόμαστε ἀπέναντί τους μέ εὐλάβεια καί ἀποδίδουμε τή δέουσα τιμή πρός τό πρωτότυπο, δηλαδή τίς εἰκονιζόμενες Ἱερές Μορφές καί μέσῳ αὐτῶν πρός τόν Κύριό μας, καί ὄχι στό ὑλικό, ὅσο πολύτιμο καί σημαντικό κι ἄν εἶναι.

Ἡ ἀναστήλωση τῶν Ἱερῶν Εἰκόνων ἔδωσε τήν ἀφορμή γιά τή θέσπιση τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Κυριακῆς τῆς Ὀρθοδοξίας, διότι μέ τή νίκη της, μετά ἀπό πολυετεῖς ἀγῶνες καί φοβερούς διωγμούς, ἡ Ἐκκλησία κατόρθωσε νά διακηρύξει τήν ὀρθή πίστη, ἡ ὁποία εἶχε ἀλλοιωθεῖ ἀπό τούς Εἰκονομάχους.

Κι ἐδῶ εὔλογα θά ἀναρωτηθεῖ κάποιος:

Γιατί προκλήθηκε τόσο μεγάλη ἀναστάτωση γιά τίς Ἁγίες Εἰκόνες;

Τόσο σημαντική εἶναι ἡ χρήση καί ἡ παρουσία τους στούς Ἱερούς Ναούς καί στίς

οἰκίες μας;

Ἡ ἀπάντηση εἶναι ἀναμφίβολα θετική!

Ἀποδεχόμενοι καί τιμώντας τίς Ἁγιες Εἰκόνες καταφάσκουμε στήν «ἔνσαρκον οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ Λόγου» ὄχι μόνο λόγῳ ὅπως ἔπρατταν καί αὐτοί πού δέν τίς ἀνέχονταν, ἀλλά καί ἔργῳ τιμώντας τες στή Θεία Λατρεία καί στή ζωή.

Τό πρόβλημα τῆς εἰκονομαχικῆς κρίσεως ἔφθασε στήν καρδιά τῆς Ὀρθοδόξου διδασκαλίας καί, ἐάν τά ἐπιχειρήματα τῶν εἰκονομάχων εἶχαν γίνει ἀποδεκτά, τότε θά εἶχε τεθεῖ ἐν ἀμφιβόλῳ ἡ ὀρθή κατανόηση τῆς Σαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, καί κατ᾽ ἐπέκτασιν ἡ ἴδια ἡ σωτηρία μας.

Ἐνδεικτικό τῆς σπουδαιότητας τῆς ἑορτῆς καί τῆς κομβικῆς θέσεώς της στή Λατρεία καί στή Θεολογία τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὅτι τό Συνοδικόν συνέχισε νά ἐμπλουτίζεται καί νά συμπληρώνεται γιά πολλούς αἰῶνες μετά τήν λήξη τῆς ἔριδας καί πλέον νά περιλαμβάνει ὅλες τίς μετά ταῦτα ἀμφισβητήσεις τῆς πίστεώς μας, ἐπισημαίνοντας καί καταδικάζοντας μέ ξεκάθαρο τρόπο κάθε προσπάθεια παραχαράξεώς της.

Μέ τό Συνοδικόν καί τήν ὑμνολογία τῆς ἑορτῆς στηλιτεύεται ἀπερίφραστα ἡ «Χριστομάχος ἀποστασία» καί δηλώνεται, ὥστε νά ἀποφευχθοῦν οἱ πιθανές παρεξηγήσεις, μέ ἀπόλυτη ἐνάργεια ἡ πίστη μας, ἡ πίστη τῶν Ἀποστόλων, ἡ πίστη τῶν Πατέρων, ἡ πίστη τῶν Ὀρθοδόξων, ἡ ὁποία τήν Οἰκουμένην ἐστήριξε.

Ἑορτάζοντας διατρανώνουμε πρός κάθε κατεύθυνση, ὅτι ἐμπνεόμεθα ἀπό τήν πίστη τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ὅτι ἐμφορούμεθα ἀπό τά ἴδια θεοπρεπῆ ἰδανικά, ὅτι ἀκολουθοῦμε ἀταλάντευτα τήν ὁδό τῶν Ἁγίων Πατέρων.

Καυχόμεθα διότι παραμένουμε πιστοί στήν ἀρχαία Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, καί, μέ σεβασμό καί ἐλπίδα, στρεφόμεθα πρός τό Οἰκουμενικόν ἡμῶν Πατριαρχεῖον, πού εἶναι τροφός καί ἔφορος τοῦ Γένους τῶν Ὀρθοδόξων.

Ἀδελφοί μου,

Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία πορεύεται πρός τά ἔσχατα καί προσεύχεται στηριγμένη στήν πίστη στόν Ἅγιον Τριαδικόν Θεόν καί στήν ἀγάπη πρός τόν Ἄνθρωπο! Πάντα ἐλπίζει μέ πίστη! Ἡ ἀπελπισία εἶναι ξένη πρός αὐτήν! Ἡ ἀπελπισία ἀνήκει στούς συγχρόνους εἰκονομάχους.

Ὁ Πατριάρχης τοῦ Γένους τῶν Ὀρθοδόξων δέν πτοεῖται καί δέν κάμπτεται! Γνωρίζει τήν Ἀλήθειαν καί πορεύεται ἐν ἐλευθερίᾳ καταυγαζόμενος ἀπό τήν Χάριν τοῦ Ἁγίου Θεοῦ μας, στηρίζοντας ὅλους ἐμᾶς καί καθοδηγώντας τούς Ὀρθοδόξους

πού πορεύονται πρός τή Σωτηρία!

Τό σφρίγος τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι πρωτόγνωρο! Εἶναι νεανικό!

Ἡ ζωντάνια της εἶναι ἀκατάβλητη, διότι βασίζεται στήν Ἀλήθεια τήν ὁποία κατέχει καί ἀδιάκοπα προσφέρει στήν Οἰκουμένη!

Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός μας Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, ὑπερνικώντας ἐμπόδια καί προσκόμματα ἐπέτυχε τή σύγκληση, στή Μεγαλόνησο Κρήτη, τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἕνα γεγονός ἱστορικῆς σημασίας στό ὁποῖο ἐμεῖς ἀνατρέχουμε συνεχῶς, ἀλλά θά ἀποτελέσει σημεῖο ἀναφορᾶς καί γιά τίς ἐπερχόμενες γενεές.

Στή Σύνοδο αὐτή οἱ σύγχρονοι εἰκονομάχοι φανερώθηκαν καί ἔδειξαν τό πρόσωπό τους. Ἀγωνίσθηκαν γιά τήν ἀκύρωσή της, ἀλλά τό μόνο πού ἐπέτυχαν εἶναι νά ἀπομονωθοῦν καί, ἐν τέλει, νά διακηρυχθεῖ παγκοσμίως ἡ Ἑνότητα τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐκκλησία διαρκῶς ἀναμένει τήν ἐπιστροφή τους καί ἀδιαλείπτως προσεύχεται γι᾽ αὐτήν. Ἡ ἀνώριμη ἐγωιστική στάση κάποιων δέν ἐπιτρέπεται νά τήν ἀπομακρύνει ἀπό τόν στόχο τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς Οἰκουμένης, εὐθύνη πού, ἐν πρώτοις, μέ προθυμία ἐπωμίζεται τό Οἰκουμενικό μας Πατριαρχεῖο καί, δευτερευόντως, τά λοιπά παλαίφατα Πατριαρχεῖα.

Εὐθύνη πού ὁ Παναγιώτατος Αὐθέντης καί Πατριάρχης μας ἀποδέχεται μέ χαρά καί ταπείνωση καί κάνει τά πάντα γιά νά τήν φέρει εἰς πέρας.

Ἡ σύγκληση τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης δείχνει ὅτι ἡ περίοδος τῶν Συνόδων τῆς Ἐκκλησίας δέν παρῆλθεν ἀνεπιστρεπτί. Ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος ἔδωσε ἀπαντήσεις σέ ποικίλα θέματα πού ἅπτονται τῆς καθημερινότητας τῶν Ὀρθοδόξων, στηριγμένη στό πλαίσιο τῆς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας μας ὥστε νά ἀποφύγει τόν κίνδυνο τῆς ἐκκοσμικεύσεως καί τυχόν ἀλλοίωση τῶν δογμάτων.

Παναγιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα,

Πολυσέβαστοι Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

Λαέ τοῦ Θεοῦ εὐλογημένε,

Σκοπός τῆς ζωῆς καί τῶν κόπων μας εἶναι ἡ Σωτηρία.

Κινητήριος δύναμη τῆς πορείας μας ἦταν, εἶναι καί θά παραμείνει ἡ Ἀγάπη!

Παναγιώτατε,

ὡς Ὑμεῖς ἔχετε τονίσει «νομίζομεν ὅτι δυνάμεθα νά ἀγαπῶμεν τόν ἕνα καί ὄχι τόν ἄλλον. Αὐτό εἶναι ἀδύνατον πνευματικῶς, διότι ἤ εἴμεθα ἀγάπη ἤ δέν εἴμεθα· ὅπως ὁ Θεός δέν ἔχει ἀγάπην, ἀλλά εἶναι ἀγάπη, κατ᾽ αὐτόν τόν τρόπον καί ἡμεῖς δέν ὀφείλωμεν νά ἔχωμεν ἀγάπην, ἀλλά νά γίνωμεν ἀγάπη. Ὅταν δέ γίνωμεν ἀγάπη, εἴμεθα δι᾽ ὅλους ἀγάπη καί ὄχι διά μερικούς»*.

Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ ὁδός πού ἀκολουθεῖ τό Σεπτό καί Μαρτυρικό Φανάριον! Γι᾽ αὐτό παραμένει, πέρα ἀπό σκοπιμότητες, κυριολεκτικά ξένο πρός ὅσα ἀπάδουν στίς ἀρχές πού σήμερα ἡ Ὀρθοδοξία τιμᾶ.

Μέ ἐφόδιό του τήν ἀπροϋπόθετη ἀγάπη, ἐμπνευσμένο ἀπό τά θεία νάματα τῆς πίστεως πορεύεται ἀδιακόπως πρός τά Ἔσχατα καί, παρά τίς δυσκολίες, ἀδιαταράκτως εὐαγγελίζεται τήν Ἀλήθεια τοῖς ἐγγύς καί τοῖς μακράν!

Ἀναμένει, προσευχόμενο πατρικά, τή μετάνοια τῶν σύγχρονων εἰκονοκλαστῶν καί τήν ἐπιστροφή τους στήν Κιβωτό τῆς Σωτηρίας, στόν Χῶρο τῆς Χάριτος, στήν Ἁγία μας Ἐκκλησία!

Ἀμήν! Γένοιτο!

* Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, Ἡ Ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει, Ἀθήνα: Ἐκδόσεις Ἁρμός, 2001, σελίδα 26. Πρόκειται γιά τό κείμενο τοῦ λόγου τοῦ Παναγιωτάτου κατά τήν τελετή ἐπιδόσεως τοῦ Χαριστηρίου Τόμου πρός τιμήν του στήν κεντρική αἴθουσα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας στήν Ἀθήνα στίς 19 Ὀκτωβρίου 2000.